

صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست

عادی ■ فوق العاده □ مشترک □

کد مدرک: CO-F04-02
صفحه 1 از 6

رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲
شماره جلسه: ۱۶ تاریخ برگزاری: ۲۰ / ۰۸ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۱۰:۳۰

دستور کار جلسه:

✓ حسابداری آب دشت‌های استان و ظرفیت سنجی راه اندازی بازار آب

❖ اهم موارد مطرح شده:

محمد علایی، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست گفت: بحران آب یک بحث فردی نیست؛ لذا باید عوامل مختلف در این زمینه توأمان با هم در نظر گرفته شوند. از سویی، باید از ظرفیت دیپلماسی آب بیش از پیش بهره گرفت تا در بحث حق‌آبه با کشورهای همسایه به توافقات لازم دست یابیم. هر چند که اختلاف فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ما با برخی کشورها محرز است؛ اما می‌توان از الگوی موفق آنان در راه‌اندازی بازار آب و افزایش بهره‌وری در این حیطة بهره گرفت.

بحث بازار آب و عدم تخصیص جدید در دشت‌های بحرانی، به طور جدی توسط کمیسیون تا مرحله اجرایی شدن پیگیری می‌شود و قطعاً جلسات دیگری نیز در این زمینه برگزار خواهد شد.

صنایع دشت مشهد باید بپذیرند که از پساب تصفیه شده در صنعت خود استفاده کنند. همچنین صنعتگران باید بر این مسأله واقف باشند که در این حوزه مسئولیت اجتماعی داشته و در صورت برداشت بی رویه از سفره‌های آب زیرزمینی بیش از پیش شاهد شکاف و فرونشست زمین خواهیم بود.

اجرای شدن طرح بازار آب صرفاً نباید منوط به استان خراسان رضوی باشد

«محمود امتی»، عضو هیات رئیسه اتاق بازرگانی خراسان رضوی: باید بررسی شود چرا به رغم تمامی هشدارها و عوارض ناشی از خشکسالی، روند بی رویه برداشت از سفره‌های آب زیرزمینی تداوم دارد. واضح و مبرهن است که ما باید به سمت کاهش برداشت از سفره‌های آب زیرزمینی حرکت کنیم و این مهم می‌تواند در قالب چهارچوب و سازوکارهای مختلفی از جمله بازار آب محقق شود. در این صورت پیگیری تحقق بازار آب توجیه دارد و کاهش برداشت در این مسیر باید هدف گذاری شود. در این زمینه، در راستای اجرای هر چه بهتر چنین برنامه‌هایی، بایستی نسبت به اجرای آن در تمامی استان‌ها اقدام شود تا شاهد اثرات آن در بحث مدیریت مصرف آب در کل کشور باشیم.

لزوم شفافیت عملکرد دستگاه‌های اجرایی در بحث سازگاری با کم آبی

«مجتبی برغمندی»، معاون برنامه‌ریزی شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی: در حال حاضر بازار آب در دشت خواف به صورت پایلوت در حال اجرا شدن است و بسیاری از قوانین این طرح را می‌توان از طریق آزمون و خطا در این دشت وام گرفت.

اجرای سند سازگاری با کم آبی در استان وضعیت مطلوبی ندارد و از شواهد پیداست بسیاری از دستگاه‌های عضو اجرای این سند، تمایلی به بروزرسانی اطلاعات موجود در این سند ندارند؛ لذا به‌روزرسانی اهداف و شفاف‌سازی عملکرد و تاثیر دستگاه‌های ذی ربط از جمله اولویتهایی است که باید در این سند لحاظ شود. همچنین، علاوه بر عدم تخصیص جدید آب، باید بحث عدم برداشت اضافه آب نیز در دستور کار قرار بگیرد. هر چند ابزارهایی برای جلوگیری از اضافه برداشت اعم از کنتور، اقدامات قضایی، تعرفه‌های بازدارنده و... وجود دارد اما این ابزارها چندان کارساز نبوده است.

صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست

عادی ■ فوق العاده □ مشترک □

کد مدرک: CO-F04-02

صفحه 2 از 6

رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲

شماره جلسه: ۱۶ تاریخ برگزاری: ۲۰ / ۰۸ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۱۰:۳۰

«کامران داوری»، عضو هیأت علمی گروه آموزشی علوم و مهندسی آب دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد: آب دارای ماهیت ۳ گانه است، بخش نخست مربوط به حیات است؛ دوم، دارای ماهیت شرب و بهداشت است بدان معنا که آب یک کالای عمومی است؛ لذا کسی را نمی‌توان از خرید آب منع کرد؛ لذا آب نباید رایگان باشد. سومین ماهیت آب، ماهیت اقتصادی است؛ بر اساس این ماهیت، اگر تصمیم گرفته شود تا درصدی از آب کشاورزی به حوزه توسعه توریسم و یا توسعه صنعت تخصیص یابد، این مبادله باید در بازار آب اتفاق بیفتد.

«احمد خواجه نژاد»، رئیس گروه آب های زیرزمینی شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی: مهم‌ترین وظیفه آبفا، تامین آب شرب و بهداشت ۹۳ شهر بزرگ و کوچک خراسان رضوی به همراه دو هزار و ۶۰۰ روستای تحت پوشش است. حال سوال اینجاست که بحث آب شرب نیز در بازار آب جایگاه دارد یا خیر؟ آیا می‌توان بخشی از کسری آب شرب در شهرستان های کوچک را از طریق بازار آب تامین کرد یا خیر؟

لزوم شفاف سازی سیاست‌های «بازار آب»

«ثمانه توکلی»، مدیر دفتر توسعه پایدار، مدیریت مصرف و مطالعات اجتماعی شرکت آب و فاضلاب مشهد: در خصوص «بازار آب» سوالات بسیاری مطرح است؛ لذا تا این مدل برای ذی نفعان شفاف نشود نمی‌توان در این رابطه به جمع بندی رسید. لازم است مدیریت آبفا مشهد در خصوص بازار آب و سیاست‌های آن اطلاعات کافی ارائه کند همچنین مشخص شود آیا آب شرب در این بازار مبادله می‌شود یا صرفاً روان آب، پساب و...؟

شاید با کلیت بحث بازار آب موافقت صورت بگیرد اما اعلام موافقت مجموعه آبفا مشهد در جزئیات و ادامه مسیر منوط به شفاف سازی نحوه ورود آبفا و مشخص کردن مبادله آب شرب و یا پساب در این بازار است. اگر مکاتبه‌ای و مصوباتی در خصوص بازار آب باید انجام بگیرد صرفاً نباید نظر آبفا ملاک عمل قرار بگیرد، چرا که بسیاری از ذی نفعان هنوز سیاست بازار آب را در قبال آب شرب نمی‌دانند. تا قبل از مشخص شدن و شفاف سازی سیاست‌های بازار آب، پیگیری‌هایی که برای بازار آب انجام می‌شود، باید به صورت کلی باشد، چرا که ممکن است این طرح دارای بحث‌های جزئی باشد که با آن موافقت و یا مخالفت شود.

«احمدرضا رضازاده»، دبیر اجرایی نظام صنفی کشاورزی استان: ماده ۴ قانون توزیع عادلانه آب اشاره دارد که حفر چاه در دشت ممنوعه غیرقانونی بوده و جلوگیری از حفر چاه بر عهده وزارت نیرو است. این در حالی است که وزارت نیرو در آیین نامه اجرایی همان قانون، حفر چاه برای شرب، دامداری و... را مشروط به ظرفیت دشت می‌داند. نکته قابل توجه آن است که اگر دشت پتانسیل حفر چاه داشت ممنوعه اعلام نمی‌شد.

تشکل‌های بخش کشاورزی معتقدند که آب شرب را نیز می‌توان در بازار آب مبادله کرد؛ چرا که قانون صراحتاً به این مساله اشاره کرده است. در ماده ۷ قانون توزیع عادلانه آب نیز آمده است که اگر دولت به آب نیاز داشت باید آب را از کشاورز خریداری کند تا تعادل دشت به هم نخورد؛ اما وزارت نیرو خلاف این ماده عمل کرده است.

ظرفیت پایش وضعیت آب‌های زیرزمینی و سطحی در استان

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 3 از 6	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
	رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۱۶ تاریخ برگزاری: ۲۰ / ۰۸ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۱۰:۳۰	

«محمود ارجمند شریف»، مدیر مطالعات پایه منابع آب شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی: سامانه «سیماب»؛ سامانه یکپارچه مدیریت منابع آب در خراسان رضوی است، این سامانه با هدف جمع آوری داده‌ها و مدیریت آن راه اندازی شده و به صورت پایلوت در خراسان رضوی اجرا شده است.

سامانه «بیلان» نیز تکمیل کننده سامانه نخست است؛ در واقع این سامانه، محاسبه هوشمند بیلان بوده است. در روش‌های قدیمی، داده‌ها هر ۵ سال یکبار به صورت دستی و بر روی کاغذ گردآوری می‌شد که فرآیند آن زمان‌بر بود؛ اما در سامانه محاسبه هوشمند بیلان داده‌ها به صورت مستقیم از صحرا وارد بانک اطلاعاتی می‌شوند و ما پس از یکسال آبی می‌توانیم تراز و بیلان آبی را در محدوده مطالعاتی مان محاسبه کنیم. دو سامانه مذکور توسط شرکت آب منطقه‌ای به منظور مدیریت داده در مقیاس صحرائی راه اندازی شده است.

سامانه سیماب حداقل ۶۰ الی ۷۰ درصد خطاهای انسانی را به لحاظ گردآوری داده، کاهش داده است بدین صورت که نظارت به نوعی مستقیم و در لحظه است. البته نمی‌توان منکر خطای دستگاه و ابزار شد اما سهم خطای انسانی در این سامانه به کمتر از ۱۰ درصد قابل برآورد است. تامین مالی چنین سامانه‌ای در حدود سالی ۲۰ میلیارد تومان دیده شده است که این مبلغ هزینه‌های نیروی انسانی، زیرساخت و تجهیزات سخت افزاری و نرم افزاری را پوشش می‌دهد.

در سامانه بیلان نیز قضاوت‌های کارشناسی در نحوه محاسبات کاهش یافته است و این گونه نیست که کارشناس بر اساس سلیقه و تجربه خود در خصوص بیلان نظر دهد. در واقع، پاسخ‌ها با یکدیگر مقایسه می‌شود و قضاوت کارشناسی اگر صحیح نباشد، زیر سوال می‌رود.

وی خاطر نشان کرد: هدف ما این است که دسترسی این سامانه‌ها در آینده برای تمامی ذی صلاحان ممکن شود تا طبق قانون بتوان داده‌ها را به دور از هر گونه بوروکراسی اداری در اختیار متقاضیان و ارباب رجوع قرار داد. راه اندازی سامانه هوشمند محاسبه بیلان به منظور افزایش سرعت و یکپارچگی محاسبات

«رضا سعیدی»، رئیس گروه تلفیق و بیلان شرکت آب منطقه‌ای خراسان رضوی: سامانه هوشمند محاسبه بیلان با هدف برقراری توازن معادلات بیلان منابع آب (هیدروکلیماتولوژی، آب سطحی، آب زیرزمینی، آبخوان آبرفتی و بیلان عمومی آب) و تدقیق مولفه‌های آن در مقیاس‌های «ارتفاعات و دشت / کل محدوده» و به صورت سالانه محاسبه می‌شود. هدف از راه اندازی این سامانه، افزایش دقت و سرعت در محاسبه مولفه‌ها، برقراری موازنه بیلان و همچنین ایجاد بستر مناسب برای دسترسی سریع به اطلاعات تحلیلی مدیریتی است. در واقع با پردازش داده‌های خام در این سامانه، امکان دستیابی به داده‌های موثق، کافی و منظم نیز مهیا می‌شود.

سامانه هوشمند بیلان منابع و مصارف آب (سبام) دارای ۳ بخش بارگذاری داده‌ها، غربال و ترمیم و ارزیابی است. این سامانه شامل قسمت‌های بارگذاری داده، پیش غربال، موجودی داده‌ها، پیش نمایش، غربال، پراکندگی ایستگاه‌ها، گزارش بارگذاری، غربال تکمیلی، تقویم سالانه است.

نقشه راه بازار آب تهیه شده است

«عماد رجحانی»، دبیر کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی: براساس هم اندیشی صورت گرفت در جلسات گذشته می‌توان گفت در حال حاضر بازار از ۶ جنبه باید مورد بررسی قرار بگیرد، که بحث‌های اجتماعی و محیط زیستی از مهم ترین جنبه‌های این طرح است. نکته اینکه هرچند پیشنهادات اتاق بازرگانی در این زمینه جنبه حکم ندارد و صرفاً این نهاد مشاور قوای سه گانه است؛ اما با برگزاری جلسه با دستگاه‌های متولی و مکاتبه با آنان، قواعد بازار آب را شفاف کرده و راهکارهای آن را

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 4 از 6	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
	رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۱۶ تاریخ برگزاری: ۲۰ / ۰۸ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۱۰:۳۰	

به سیاستگذاران ارائه می‌کند. در حال حاضر نقشه راه بازار آب نیز توسط کمیسیون آب و محیط زیست اتاق مشهد تهیه شده است که در اولین گام مسئله «حسابداری آب» باید مورد بررسی قرار بگیرد. باید دید اساساً ما قادر به پایش کمیت و کیفیت آب موجود و آب قابل برنامه ریزی هستیم، و در صورت چنین امکانی سایر مباحث مربوط به بازار آب را پیگیری کنیم.

مطالب ارائه شده در خصوص تسلطی که آب منطقه‌ای در پایش پارامترهای بیلان و به طور کلی آب‌های زیرزمینی و سطحی استان دارد تا حدی به پرسش‌های اساسی در خصوص حسابداری آب و کفایت آن برای راه اندازی بازار آب پاسخ گفت. اما سوالات دیگری مطرح است که طرح و بررسی آن‌ها در جلسه‌ای مجزا امکان پذیر خواهد بود.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست

عادی ■ فوق العاده □ مشترک □

کد مدرک: CO-F04-02
صفحه 5 از 6

رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲
شماره جلسه: ۱۶ تاریخ برگزاری: ۲۰ / ۰۸ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۱۰:۳۰

❖ مصوبات جلسه:

ردیف	دستور کار	شرح مصوبه	اقدامات مرتبط	مهلت اقدام
۱	حسابداری آب دشتهای استان و ظرفیت سنجی راه اندازی بازار آب	از آنجایی که مسائل مطروحه در خصوص امکان سنجی راه اندازی بازار آب از دیدگاه حسابداری آب و امکان پایش به موقع اثرات احتمالی آن همچنان باقی است، جلسه دیگری برای ادامه بررسی و بحث پیرامون این مباحث در دستور کار کمیسیون قرار بگیرد.	فرم گزارش کارشناسی از موضوع تهیه و سوالات بدون پاسخ در خصوص بازار آب به همراه دعوتنامه جلسه پس از هماهنگی با نمایندگان شرکت آب منطقه‌ای تهیه و ارسال شود.	۲ هفته
۲		با توجه به اهمیت در نظر گرفتن همه ابعاد بازار آب و دامنه شمول آن بر کاربری‌ها و منابع مختلف آب، کمیسیون آب و محیط زیست طی مکاتبه‌ای از شرکت‌های آب و فاضلاب استان و مشهد نظرات و دغدغه‌های فنی و حقوقی این شرکت‌ها را در خصوص بحث بازار آب و دخیل کردن تامین آب شرب و بهداشت شهری در آن را جویا شود. مباحث مطرح شده در ویرایش‌های نقشه راه بازار آب و دستور کار کمیسیون برای بررسی بیشتر و ارائه پیشنهاد جهت رفع مسائل قرار بگیرد.	مکاتبه با شرکت‌های آبفای استان و مشهد و طرح موضوع و درخواست بیان دغدغه‌ها و دیدگاه‌ها به منظور بررسی در جلسات کمیسیون آب و محیط زیست	۲ هفته

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 6 از 6	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
	رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۱۶ تاریخ برگزاری: ۲۰ / ۰۸ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۱۰:۳۰	

❖ لیست حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	سازمان مربوطه
۱	محمود امتی	معین	کمیسیون آب و محیط زیست
۲	محمد علایی	رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
۳	محمدعلی قنادزاد	نائب رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
۴	عماد رجحانی	دبیر	کمیسیون آب و محیط زیست
۵	شهرام عیدی زاده	مدیر	دفتر مطالعات و پژوهش‌های اتاق مشهد
۶	هاشم صفار	کارشناس	دفتر مطالعات و پژوهش‌های اتاق مشهد
۷	ثمانه توکلی	مدیر دفتر توسعه پایدار	شرکت آب و فاضلاب مشهد
۸	مجتبی برغمندی	معاون برنامه ریزی	شرکت آب منطقه‌ای استان
۹	محمود ارجمند شریف	مدیر مطالعات پایه	شرکت آب منطقه‌ای استان
۱۰	رضا سعیدی	رئیس گروه تلفیق و بیلان آب	شرکت آب منطقه‌ای استان
۱۱	سولماز فرج زاده	کارشناس	اداره کل محیط زیست
۱۲	حسن یوسفی	رئیس گروه ساختمان و ابنیه	شرکت آبفای استان
۱۳	امین وطن پور	معاون	خانه هم افزایی آب و انرژی
۱۴	کامران داوری	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۵	اسماعیل برادران حسینی	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۶	احمدرضا رضازاده	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۷	احد جعفریان	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۸	وحید اردکانیان	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۹	شیرین سحرخیز	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۲۰	راضیه آزاد	خبرنگار	اتاق بازرگانی مشهد